

“ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI” DERSİNİN, UYGULAMA ÖĞRETİM ELEMANLARI VE UYGULAMA ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Yrd. Doç. Dr. H. İsmail ARSLANTAŞ

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi,
Eğitim Bilimleri Bölümü

Araş. Gör. Mehmed Ali YILDIZ

Gümüşhane Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

ÖZ

Bu araştırmada, Türkçe Öğretmenliği lisans programında yer alan ‘Öğretmenlik Uygulaması’ dersinin uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı uygulama öğretim elemanları için hazırlanan açık uçlu ve kapalı uçlu sorulardan oluşan, yapılandırılmış görüşme formudur. Görüşme formu 7 soru oluşturulmuş ve 7 uygulama öğretim elemanına bu sorular yöneltilmiştir. 10 uygulama öğretmeni için ise 4 açık uçlu, 1 kapalı uçlu ve 2 yarı kapalı uçlu olmak üzere toplam 7 sorudan oluşan, yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış ve uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerinin fakülte koordinatörlüğünce gereği gibi ciddi bir şekilde koordine edilmediği, okullarındaki uygulama öğretmenlerinin çoğunluğunun öğretmen adaylarına rehberlik yapma konusunda yetersiz kaldıkları, uygulama okullarına giden öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinin ve sınıfın üzerinde olumlu bir etki oluşturduğu, öğretmen adaylarının uygulamalar konusundaki hazırlık ve plânlılıklarının uygulama öğretmenlerinin tutumlarına göre değiştiği gibi bulgulara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik uygulaması, öğretmen adayı, uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni

EVALUATION OF "TEACHING PRACTICE" COURSE ACCORDING TO THE OPINIONS OF PRACTITIONER FACULTY MEMBERS AND TEACHERS

ABSTRACT

In this study, the 'Teaching Practice' course in Turkish Language Teaching undergraduate program is aimed to be evaluated according to the opinions of practitioner teachers and faculty members. The data collection tool used in this study is a structured interview form which is consisted of open-ended and closed-ended questions that are prepared for the teaching staff. 7 questions are prepared and these

questions are posed to 7 practitioner faculty members. For 10 practitioner teachers, a structured interview form which is consisted of 4 open-ended, 1 closed-ended, and 2 seven semi-closed-ended questions is prepared and applied. As a result of these research activities, that Teaching Practice activities are not coordinated by the faculty as seriously as it should be, that the majority of teachers are insufficient in the guidance of intern students, that the interns who go to practice schools create a positive impression on teachers and the students, and that intern teacher's preparations and plans about practices are due to change according to the attitudes of practitioner teachers are attained.

Keywords: *Teaching Practice, teacher candidates, faculty practice, practice teacher*

İ.GİRİŞ

Eğitim, genel anlamda bireyde davranış değiştirme süreci olarak tanımlanmaktadır (Demirel ve Kaya, 2002:18). Eğitim yoluyla bireylerin amaçları, bilgileri, tutumları, değer anlayışı değişir ve gelişir. Eğitim toplumsal gelişmenin tabanını oluşturur. Toplumda bütün sektörler için gerekli iş gücü denilen ham maddeye şekil veren eğitim ve öğretmenlerdir.

Toplumların ilerlemeleri, gelişmeleri, modernize olmaları ve bilgi toplumu idealine ulaşabilmelerinin temel şartı eğitimidir. Eğitim sisteminin en önemli ögesi ise öğretmendir. Öğretmenin niteliği ile eğitimin niteliği arasında güçlü bir ilişki vardır. Öğretmenlerin, tüm eğitim işlerinde en belirgin rolleri oynadıkları, hemen hemen tüm eğitimcilerce kabul edilmiştir. Bu nedenle öğretmenlerin mesleki yeterlilikleri, davranışları, değerleri, dünya görüşleri ve sosyal eğilimleri, öğrencilerin ve buldukları toplumun davranış ve bilgilerini etkilemektedir. Öyleyse öğretmen eğitimi; gerekli davranış, yetenek ve bilgi ile donatılmış yeni bir toplumun oluşturulmasına yönelik her eğitim sisteminin en önemli ve asıl parçasını oluşturmaktadır (Gül Avşar, 2007).

Nitelikli öğretmenler yetiştirebilmek sağlam öğretmen yetiştirme politikalarını gerektirmektedir. Bu ise gerekli moral, düşünsel ve fiziksel nitelikler taşıyan ve istenilen bilgi ve beceriye sahip yeterli sayıda öğretmenle toplumu donatma gereksinimine dayanmalıdır. Bunun için de öğretmenlik mesleğinin ve öğretmen yetiştiren kurumların sağlam stratejiler sahip olmasını gerektirir. Öğretmenlik, bir milletin, bir devletin geleceğini hazırlama sorumluluğunu taşıyan bir meslektir. Öğretmenler, yetiştirdiği öğrenciler vasıtasıyla toplumu düzeltir, devleti güçlendirir, vatani yüceltir ve tehlikelerden korur. Bu bakımdan, milletimizin gelişmiş medeniyetler seviyesine ve hatta üzerine çıkması yetiştirilecek nitelikli öğretmenlere bağlıdır. Öğretmenlik, elinde üniversite diploması olan hiçbir işe alınamadım bari öğretmen olayım diyen kimselerin yapacağı bir iş değildir (Tekışık, 1996: 392).

1994 yılı sonunda başlayan ve 1998 yılında tamamlanan Yüksek Öğretim Kurumu/Dünya Bankası Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi kapsamında eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, YÖK'e yardımcı olmak amacıyla bir milli komite oluşturulmuştur.

Öğretmenlik dersleri yeniden yapılandırılırken derslere ilişkin yeni materyaller geliştirilmeye çalışılmış, Eğitim Fakülteleri Uygulama Okulları İşbirliği programı ile adayların deneyimlerinin artırılması yoluna gidilmiştir, öğretmen yetiştiren kurumların uygulamasını denetlemek, değerlendirmek ve geliştirmek için Öğretmen Yetiştirme Milli Komitesi kurulmuş, öğretim elemanları yurt dışına burslarla gönderilerek eğitimleri desteklenmiştir.

Ülkemizde nitelikli öğretmen yetiştirebilme amacıyla YÖK/ Dünya Bankası işbirliği ile geliştirilen Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında tüm öğretmen yetiştiren kurum programları 1998'den beri standart hale getirilmiştir. Yine programla eğitim fakültesi öğrencilerinin hizmet öncesi eğitimlerinde daha fazla uygulama yapmaları sağlanmıştır. İlk ve orta öğretim kurumlarında yapacakları bu uygulamalar:

- Okul Deneyimi I, II
- Öğretmenlik Uygulaması dersleridir.

Okullarda yapılacak iki ayrı uygulama çalışmasından ilki olan okul deneyimi, öğretmenlik mesleğini oluşturan birçok görevi öğretmen adaylarına tanıtmaya yönelik planlı gözlem ve etkinliklerden oluşmaktadır. Bu gözlem ve etkinlikler Okul Deneyimi I ve Okul Deneyimi II olarak mevcut öğretmen eğitimi programında yer almaktadır (YÖK: 1998).

Okul Deneyimi I, öğretmen adayının uygulama yapacağı okulu, öğrencileri, programı ve öğretmenleri genel olarak tanımasını sağlamak için sunulan gözlem ve görüşmelere dayalı bir derstir. Bu derste öğretmen adayının, okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini değişik yönleriyle tanıması ve lisans programında alacağı derslere bir temel oluşturması amaçlanmaktadır (YÖK: 1998).

Okul Deneyimi II de, öğretmen adayının sınıfta yapabileceği kısa süreli etkinlikleri planlayıp uygulayabilmesi, öğrenme ve gelişim açısından öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları tanıyabilmesi ve okullarda etkin ve diğer öğretmenlerle uyumlu bir şekilde çalışabilmesi için gerekli becerileri kazanması amacıyla verilen derslerdir (YÖK: 1998).

Fakat 2006 yılında yapılan yeni bir düzenleme ile Türkçe Öğretmenliği lisans programının ikinci yarısında yer alan “Okul Deneyimi II” dersi kaldırılmış ve bu ders sadece yedinci yarıyıldan uygulanabilir hale getirilmiştir.

Öğretmenlik Uygulaması ise, öğretmen adayının kazanmış olduğu bilgi ve becerilerini bir okul ortamında deneyip geliştirebilmesi ve mesleğinin gerektirdiği özellikleri kazanabilmesi için planlanan bir derstir (YÖK: 1998).

A- Türkiye’de Öğretmen Yetiştirmenin Kısa Tarihçesi

Türkiye'deki öğretmen yetiştirme uygulamaları tarihsel bir bakışla değerlendirildiğinde; Osmanlı döneminde ordu ve dini kuruluşlar tarafından gereksinim duyulan kişilerin eğitimine ağırlık verildiği anlaşılmaktadır (Koçer 1983).

Tanzimat'tan önceki dönemlerde, sıbyan mektebi öğretmenlerinin okuma-yazma bilen, dini bilgisi olan kişilerden, çoğu zaman, imam ya da

müezzinlerden oluştuğu; bunların yetiştirilmesinde herhangi bir düzenleme ya da formasyonun olmadığı anlaşılmaktadır. Özden ve diğerleri (2002), bu dönemdeki öğretmenleri şöyle tanımlamaktadır: Bu geleneksel öğretmen tipi, biraz medresede okumuş ya da kendi kendine okuma yazma öğrenmiş, hafız olmuş ya da hafızlığa biraz çalışmış, ağırbaşlı, genellikle orta ve ileri yaşlarda bir kişidir ve sıbyan mektebine yakın olan camiinin imam ya da müezzindir. Bu öğretmen ölünce, varsa ve babasının gibi uygun nitelikleri taşıyorsa, oğlu öğretmen olarak atanmaktadır.

Tanzimat döneminde eğitimde yenileşmeye rüştiyeler ile başlanmıştır. 1848'de açılan Darülmualim'in (ilköğretmen okulu) öğretmenleri de, öğrencileri de medreselerden aktarılmıştır (Özden ve diğerleri 2002). Rüştiyelerde gereksinim duyulan öğretmenleri yetiştirmek için Darülmualimin-i Rüşti açılmıştır. Amacı ilkokullara öğretmen yetiştirmek olan bu okullar erkekler içindi, kız çocukları için benzer bir okul da 1870'de açılmıştır (Koçer 1983).

Akyüz (2001)' e göre, Mutlakiyet döneminde, öğretmen yetiştirilmesi alanında daha çok ilkokul öğretmeni yetiştirilmesine önem verilmiştir. Taşrada ilkokul öğretmeni yetiştirilmesine ise 1875'lerde başlayarak, önce Bosna, Girit ve Konya'da girilmiş, 1882-1890 arasında Sivas, Bursa, Amasya, Kastamonu, Kudüs, Trabzon, Edirne'de, daha sonra da Selanik, Kosova, Manastır, Aydın, Halep, Elazığ, Erzurum, Mısır, Van ve Bolu'da okullar açılmıştır.

1890 yılında, öğretmenliğin başlı başına bir meslek sayılabilmesi için yapılan çalışmalarda öğretmenliğe alınacaklarda belirli şartların aranması gerektiği belirlenmiştir. Buna göre (Muallimlikte Meslek-i İhtisas Tesisine Dair Talimat);

1. Öğretmenin iyi ahlâklı ve iyi davranışlı olması gerekir.

2. Öğretmenin, öğretmenlik görevi dışında başka bir meslekle uğraşmaması gerekir.

3. Öğretmen, kendine verilen derse ve ihtisasa uymalıdır.

Bu talimatname, içeriği açısından Türk eğitim tarihinde önemli bir yere sahiptir (Özyurt 2000). Buna göre;

1. Öğretmenliğe darülmualim mezunları dışında kimse alınmayacak,

2. Öğretmenlik, asli ve ek görevliler olmak üzere iki kısma ayrılacaktır.

1908 yılında II. Meşrutiyetin ilanı, eğitim alanında yeni fikir ve görüşlerin oluşması ve Cumhuriyet dönemi eğitimcilerin yetişmesi açısından önem taşımaktadır. Bu dönemde eğitim sisteminin millileştirilmesi, geleneksel ve modern okulların birleştirilmesi, ilk eğitim kurumlarının ülke çapında yaygınlaştırılarak mecburi ve parasız olması, Latin harflerinin kabulü için bir çok çalışma yapılmış, fakat bir sonuç elde edilememiştir. Ancak, laik eğitim kurumları olan idadiler (ilkokul) açılmış ve geliştirilmiştir. Kız öğrenciler için okuma olanaklarının geliştirilmesi ve üniversitelerin yeniden canlandırılması da bu dönemde gerçekleştirilmiştir (Fidan ve Erden 1998).

Bu dönemde öğretmen okulları Satı Bey'in yönetiminde düzeltilmeye çalışılmıştır. Darülfünun'u inas açılıp, eğitimde deney ve gözleme dayalı yöntemler kullanılmaya başlanmıştır (Özyurt 2000).

Cumhuriyet döneminde öğretmen yetiştirme sorunu oldukça karmaşık olmuştur (Akyüz, 1989). Cumhuriyet yönetimi, ilk yıllarında öğretmenliği bir meslek haline getirmek için yasal çaba harcamıştır. Örneğin; 13 Mart 1924 tarihli Orta Tedrisat Muallimleri Kanununun 1. maddesine göre, "muallimlik devletin umumî hizmetlerinden tâlim ve terbiye vazifesini üzerine alan, müstakil sınıf ve derecelere ayrılan bir meslektir." 22 Mart 1926 tarihli ve 789 sayılı Maarif Teşkilâtına Dair Kanuna göre de (m. 12) "maarif hizmetlerinde aslanan muallimlikdir." Bu hükümlerin iki anlamı vardır

1) Öğretmenlik, devletin bir kamu görevi olan öğretim ve eğitimi üstlenen bir meslektir.

2) Öğretmenliğin, öğretim ve eğitim hizmetleri arasında, önceliği ve üstünlüğü vardır. Ne var ki, öğretmenlik, bu ve benzer hükümlere rağmen, kapısı açık, girişi kolay bir meslek olmaktan öteye gidememiştir (Akyüz 2001).

1940 yılında 3803 sayılı kanunla köy ilkokullarına öğretmen yetiştirmek amacıyla ilköğretim üzerine 5 yıl eğitim veren köy enstitüleri kurulmuştur. Öğrencilerini köylerden seçen ve öğretmenlik yanında köyün sosyo-ekonomik kalkınmasına da katkıda bulunması beklenen öğretmenleri yetiştirmek üzere kurulan köy enstitüleri, Cumhuriyet'in ilk yıllarında ortaya çıkan önemli bir ihtiyaca cevap verebilecek bir model olma özelliğiyle öğretmen yetiştirme tarihimizde önemli bir yer tutmaktadır (YÖK 1998).

Bu enstitülere zeki köy çocukları alınmış, onlara tarım, hayvancılık, giyim, sağlık, beslenme, bina ve yol yapma ile ilgili dersler uygulamalı olarak öğretilmiştir. Bunun yanında Türkçe, folklor, tarih, coğrafya, müzik, resim, beden eğitimi, matematik, geometri, fizik, kimya, biyoloji ve öğretmenlik mesleği ile ilgili dersler de verilmiştir. Yalnız bunlar yukarıda belirtilen uygulamalı derslerle ilişki kurularak işlenmiştir. Öğrenciler istendik davranışları hem kuram, hem uygulamayı iç içe kullanarak, yaparak ve yaşayarak öğrenmişlerdir (Sönmez ve diğerleri 2003).

1953 yılında köy enstitüleri kapatılmış ve 6 yıllık ilköğretmen okulu adı altında yeniden düzenlenmiştir. Bu tarihten itibaren bu okullar yine ağırlıklı olarak köy ilkokulu mezunu öğrenciler almaya devam etmiş ve diğer 3 yıllık ilköğretmen okulları ile birlikte lise seviyesinde program bütünlüğü sağlanmıştır. Böylece köy ve şehir ilkokullarına farklı kaynaktan öğretmen yetiştirme uygulaması sona ermiştir. Ancak, yeni düzenlemeye göre köy ilkokullarının öğretmen ihtiyacını karşılamak amacıyla, hem 3, hem de 6 yıllık ilköğretmen okullarının mezunlarının zorunlu hizmetlerini köy ilkokullarında tamamlama zorunluluğu getirilmiş ve öğretim programlarına köy enstitüleri programlarından esinlenerek "iş ve tarım dersleri" konmuştur. Köy enstitülerinin kapatılmasıyla ilkokul öğretmeni yetiştiren kurumların yapılarında ve programlarında belirli bir standartlaşma sağlanmıştır. Bu şekilde ilköğretmen

okulları mezunlarının hem köyde hem de şehir ilkokullarında öğretmenlik yapabilecek şekilde yetiştirilmeleri öngörülmüştür. İlköğretmen okullarının eğitim süresi 1970-1971 öğretim yılında bir yıl artırılmış (ilkokul üzeri 7 yıl, ortaokul üzeri 4 yıl olmak üzere), böylece ilköğretmen okulları normal lise eğitim programının tamamını uygulama ve öğretmenlik mesleği ile ilgili derslerin sayısını artırma imkânına kavuşmuşlardır. Daha önce genel lise mezunu sayılabilmek için fark derslerini tamamlamak zorunda olan ilköğretmen okulu mezunu öğrenciler bu uygulamayla genel lise mezunlarına denk sayılmışlar ve üniversiteye girme hakkını elde etmişlerdir (YÖK 1998).

Türkiye'de 1975 yılına kadar ilkokul öğretmeni yetiştirmede ilkokul üzerine 6 (1970 yılından sonra 7) ve ortaokul üzerine 3 (1970 yılından sonra 4) yıl eğitim veren ilköğretmen okullarının önemli bir yeri vardır. Cumhuriyet öncesi dönemden devralınan 7'si kız, 13'ü erkek olmak üzere 20 öğretmen okulu, çeşitli evrelerden geçerek ve sayıları artarak (1974-1975 öğretim yılında 89) Cumhuriyetin ilk 50 yılında ilkokulların temel öğretmen kaynağı olmuşlardır (YÖK 1998).

Bu arada, 1973'te çıkan Milli Eğitim Temel Kanunu ile, ilköğretim öğretmenlerinin de yüksek eğitim kurumlarından yetiştirilmesi kararlaştırılmış ve böylece, bu kademe öğretmenlerinin niteliğini artırma yolunda önemli bir adım atılmıştı. Nitekim 1974'ten itibaren, o tarihe kadar lise düzeyinde bir öğrenim gören ilköğretim sınıf öğretmenleri, ön lisans düzeyinde bir eğitim almaya başlamıştır (Öztürk, 2001).

1974 yılında bütün lise mezunlarına üniversite eğitimi vaat edilmişti. Bu vaadi gerçekleştirmek için öyle bir uygulama yapıldı ki, uzun bir dönemde sakıncası ülke eğitiminin tamamına yakını etkilemiş, eğitim seviyesinde kalitenin düşmesine neden olmuştur (Akyüz, 1989). Mektupla yüksek öğretim denen bu uygulamadan 42.141 öğretmen (YÖK, 1998) yetiştirilerek bu yolla resim, müzik, beden eğitimi dersleri de dahil olmak üzere çeşitli dallarda ve branşlarda öğretmen yetiştirilmeye çalışılmıştır.

1974-75 öğretim yılında, köklü bir geçmişe ve deneyime sahip ilköğretmen okullarının bir bölümü öğretmen yetiştirme işlevini yitirerek 3 yıllık "Öğretmen Lisesi" haline getirilmiş, diğerleri ise kapatılmıştır. İlköğretmen okullarının yerine çoğu eski ilköğretmen okulu binalarında olmak üzere liseye dayalı iki yıllık eğitim enstitüleri açılmaya başlanmıştır. Öğretmen lisesi mezunu öğrencilere, iki yıllık eğitim enstitülerine girişte çeşitli avantajlar sağlanarak bu iki kurum arasında zayıf da olsa bir devamlılık kurulmaya çalışılmıştır. Yeni kurulan iki yıllık eğitim enstitülerinin sayısı, 1976 yılı itibarıyla 50'ye ulaşmış ancak "teknik eğitime geçiş" gerekçesiyle 1980 yılına kadar bunlardan 30 tanesi kapatılmıştır. İlköğretmen okullarından hızlı bir dönüşüm yaşayan eğitim enstitüleri, 1975-1980 yılları arasında öğretim elemanı eksikliği, politik olaylar ve baskılar gibi ağır sorunlarla yüz yüze gelmişler ve normal programın dışında "hızlandırılmış eğitim" yoluyla öğretmen yetiştirmek zorunda kalmışlardır. 1978 yılında da "Hızlandırılmış Eğitim" (toplam mezun

70.557) yoluyla yeterli eğitim almadan çok sayıda öğretmen yetiştirilmiştir (toplam 120.000) (YÖK, 1998).

Yapılan bu uygulamalar öğretmen eğitiminde, niteliğe değil, sadece niceliğe yönelik önlemlerin alındığını göstermektedir. Bunun sebebi ise Milli Eğitim Bakanlığı'nın ihtiyaç duyduğu öğretmen sayısının, mevcut öğretmen adayı sayısının çok üstünde olmasıdır (Yıldız, 2006).

25 Temmuz 1982 yılında bu enstitüler "Eğitim Yüksek Okulu" adıyla üniversite çatısı altına alınmıştır. 1983 yılında toplam 17 olan eğitim yüksek okullarının sayısı, 1984 yılında 20'ye, 1986 yılında 21'e, 1987 yılında 22'ye, 1989 yılında 23'e ve 1990 yılında da 24'e çıkmıştır. Tüm seviyelerdeki öğretmenlerin en az lisans öğrenimi görmelerini öngören 23.5.1989 tarih ve 89.22.876 sayılı YÖK kararıyla iki yıllık eğitim yüksek okullarının öğrenim süresi 1989-90 öğretim yılından itibaren 4 yıla çıkarılmış ve daha sonra da 3.7.1992 tarih ve 3837 sayılı kanunla eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği bölümü haline getirilmişlerdir. Eğitim fakülteleri içindeki sınıf öğretmenliği bölümlerinin sayısı 1992 yılında 24 iken bu sayı 1993 yılında 29'a, 1994 yılında 37'ye, 1995 yılında 41'e ve 1997 yılında da 54'e ulaşmıştır (YÖK, 1998).

Hizmet öncesinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin bilgi ve becerilerini arttırmak için 1998-1999 öğretim yılından itibaren eğitim fakültelerinde yeniden yapılanmaya gidilmiştir. Bu amaçla yapılan çalışmalara "akreditasyon" adı verilmiştir. Yeni düzenlemede, Türkiye'de öğretmen yetiştiren fakültelerin aynı programı uygulamaları sağlanmıştır (Yıldız, 2006).

Bu mevzuat düzenlemesine paralel olarak YÖK tarafından yeniden hazırlanan eğitim Fakültelerindeki öğretmen yetiştirme programlarında okul deneyimi ve uygulamaya ayrılan süre arttırılmıştır (Öztürk, 2001: 259).

Görüldüğü gibi Cumhuriyet döneminden bu yana öğretmen yetiştirme konusunda önemli gelişmeler olmuştur. 1970'li yılların ortalarına kadar ancak lise düzeyinde olan ilköğretim öğretmeni yetiştirme işi 2000'li yıllar itibariyle 4 yıllık eğitim fakültelerinde gerçekleştirilmektedir (Yıldız, 2006).

B- YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi” ve Öğretmen Yetiştirmede Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği

Hizmet öncesi öğretmen eğitimi programı, fakültede yürütülen kuramsal yanı baskın olan dersler ile uygulama okullarında yürütülen uygulama ağırlıklı dersler olmak üzere iki bileşenden oluşmaktadır. Kuramsal ağırlıklı dersler ile uygulama ağırlıklı derslerin birbirleriyle olan uyumu büyük ölçüde hizmet öncesi öğretmen eğitiminin niteliğini belirlemektedir (YÖK, 1998). Okul Uygulama Çalışmaları, öğretmen adaylarının fakültede teorik ağırlıklı olarak gördükleri dersleri pratiğe dökme olanağı sağlar.

Türkiye'de Okul Uygulama Çalışmaları, 1998'de hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarında gerçekleştirilen düzenleme ile ön plana çıkarılan önemli boyutlardan birini oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının fakültelerde aldıkları kuramsal içerikli bilgileri gerçek sınıf ortamına uygulamalarının öneminin vurgulandığı düzenlemede, Okul Uygulama

Çalışmalarının zamanı da önemli bir şekilde artırılmıştır. Bununla birlikte, öğretmen adaylarının kuram-uygulama etkileşimini verimli bir şekilde yapılandırabilmeleri için eğitim fakülteleri ile uygulama okullarının işbirliği içerisinde çalışmalarını yürütmeleri gerekmektedir. Bu doğrultuda, üniversitelere bağlı eğitim fakülteleri ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlı uygulama okulları arasındaki işbirliğini geliştirmek ve sürekli hale getirmek amacıyla, YÖK-Dünya Bankası Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Geliştirme Programı Projesi (1994–1997) kapsamında Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği Programı geliştirilmiştir (YÖK, 1998).

Türkçe Öğretmenliği lisans programı dikkate alındığında, hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarında 1998 düzenlemesi kapsamında Okul Uygulama Çalışmaları Okul Deneyimi I, Okul Deneyimi II ve Öğretmenlik Uygulaması olmak üzere üç dersten oluşmaktadır. Okul Deneyimi I dersi ikinci yarıyıl, Okul Deneyimi II dersi yedinci yarıyıl ve Öğretmenlik Uygulaması dersi de sekizinci yarıyılta yer almaktadır. Okul Deneyimi I ve Okul Deneyimi II dersleri haftada 1 saati kuramsal olmak üzere toplam 4 ders saati iken, Öğretmenlik Uygulaması dersi 2 saati kuramsal olmak üzere toplam 6 ders saatidir (Aytaç, 2010).

2006–2007 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan yeni öğretmen eğitimi programlarında ise Okul Uygulama Çalışmaları kapsamındaki derslerde, diğer derslerde olduğu gibi birtakım değişikliklere gidilmiştir. Lisans programının birinci yarıyılında olan Okul Deneyimi I ve yedinci yarıyılta yer verilmiş olan Okul Deneyimi II dersi kaldırılarak, programda yedinci yarıyılta Okul Deneyimi dersi olarak tanımlanmıştır. Lisans programının sekizinci yarıyılında yer alan Öğretmenlik Uygulaması dersi ise aynı şekilde sekizinci yarıyılta uygulanmaya devam etmiştir.

Okul uygulama çalışmaları kapsamında Türkçe Öğretmenliği lisans programında aşağıdaki dersler yürütülmektedir:

a- Okul Deneyimi

Okul Deneyimi”, öğretmenlik uygulamasına hazırlık aşaması olan, öğretmen adayının öğretim uygulamalarını ve becerilerini gözlemlemesi için öğretmenlik mesleğini tanıtıcı nitelikte planlanmış etkinliklerden oluşan bir süreçtir.

1998 yılında, “YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi ve Öğretmen Yetiştirmede Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği” kapsamında eğitim fakültelerinde I. yarıyıl ve VII. yarıyılta uygulanan “Okul Deneyimi I, II” etkinlikleri, 2006 yılında yapılan yeni bir düzenleme ile diğer bazı bölümlerle birlikte Türkçe Öğretmenliği lisans programında da sadece VII. yarıyılta uygulanabilir hale getirilerek “Okul Deneyimi” adı altında sürece yeni bir yön verilmiştir.

Okul Deneyimi etkinlikleri öğretmen adayının; okulun örgütsel yapısını, işleyişini ve öğretmenliği sistemli bir yaklaşımla tanınmasına, okulun yönetimi ve okuldaki işler ile okulda bulunan kaynaklara ilişkin bilgi sahibi olmasına,

sınıf ortamındaki ve okuldaki diğer etkinlikleri gözlem yoluyla tanınmasına yardımcı olan önemli bir süreci kapsar.

1. Bölüm uygulama koordinatörü, öğretim elemanlarıyla birlikte Okul Deneyimi etkinliklerini plânlar.

2. Uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve öğretmen adaylarına programı ve sorumlulukları tanıtır.

3. Öğretmen adayları, tamamladıkları haftalık etkinliklerle ilgili olarak rapor yazarlar. Raporun bir kopyası üniversitede kendilerinden sorumlu uygulama öğretim elemanına verilir.

4. Uygulama öğretime elemanları öğretmen adaylarına her hafta fakültede 1 (bir) saatlik seminer verir.

5. Uygulama öğretim elemanı zaman zaman uygulama okuluna giderek okul deneyiminin amacına uygun bir biçimde sürdürülmesine yardımcı olur.

6. Okul Deneyimi dersinde görev alan öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni, öğretmen adayını kısa bir öğretim yaparken en az bir kez gözlemler.

b- Öğretmenlik Uygulaması

Öğretmenlik uygulaması, öğretmen adaylarının meslek yaşamları süresince yararlanacakları ilk deneyimleri kazanmaları açısından önemli bir dönem olarak görülebilir. Öğretmenlik uygulaması, ancak gerçek ortamda yapıldığında öğretmen adayına hedeflenen deneyimleri kazandırır. Bunun için öğretmenlik uygulamasının gerçek ortamı okuldur. Öğretmen adayları, becerilerini geliştirmek ve mesleğinin inceliklerini kavrayabilmek için bu ortamda bulunmalıdır (YÖK, 1998).

Öğretmenlik Uygulaması faaliyetleri esnasında bazı tarafların görev ve sorumlulukları şunlardır:

Fakülte uygulama koordinatörünün görev ve sorumlulukları

1. Bölüm uygulama koordinatörü ve Milli Eğitim Müdürlüğü uygulama koordinatörü ile işbirliği yaparak uygulama okullarını belirler, öğretmen adaylarının bu okullara dağılımını sağlar.

2. Uygulama çalışmalarını, fakülte adına denetler ve izler.

3. Öğretmenlik uygulaması çalışmalarını değerlendirir ve geliştirilmesi için gerekli önlemleri alır.

Uygulama öğretim elemanının görev ve sorumlulukları

1. Öğretmen adaylarını, öğretmenlik uygulaması etkinliklerine hazırlar.

2. Öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları kapsamındaki etkinliklerini, uygulama okulu koordinatörü ve uygulama öğretmeni ile birlikte planlar.

3. Öğretmen adayının çalışmalarını, uygulama öğretmeni ile birlikte düzenli olarak izler, denetler.

4. Uygulamanın her aşamasında öğretmen adayına gerekli rehberliği ve danışmanlığı yapar.

5. Uygulama sonunda öğretmen adayının çalışmalarını, uygulama öğretmeni ile birlikte değerlendirir ve sonucu not olarak fakülte yönetimine bildirir.

Uygulama öğretmenin görev ve sorumlulukları

1. Uygulama öğretim elemanı ve uygulama okulu koordinatörü ile işbirliği yaparak öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları kapsamındaki etkinlikleri hazırlar.

2. Uygulama programının gerektirdiği etkinliklerin yürütülmesini sağlar, uygulama etkinliklerinin başarılı bir biçimde yerine getirilmesi için öğretmen adayına rehberlik eder, bu etkinlikleri izler ve denetler.

3. Uygulama sonunda öğretmen adayının uygulama çalışmalarını değerlendirir, uygulama okulu koordinatörüne teslim eder.

Öğretmen adayının görev ve sorumlulukları

1. Uygulama programının gereklerini yerine getirmek için planlı ve düzenli çalışır. Uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve diğer öğretmen adayları ile işbirliği içinde planlı bir şekilde çalışır.

2. Uygulama programının gereklerini yerine getirirken okul yönetimi, uygulamadan sorumlu öğretim elemanı, öğretmenler ve diğer görevlilerle işbirliği yapar.

3. Öğretmenlik uygulaması etkinlikleri kapsamında, yaptıkları çalışmaları ve raporları içeren bir dosyayı uygulama öğretim elemanına teslim eder.

4. Kişisel ve mesleki yeterliğini geliştirmek için sürekli çaba gösterir.

II- ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmada, Türkçe Öğretmenliği lisans programında yer alan ‘Öğretmenlik Uygulaması’ dersinin uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamındaki faaliyetlerin daha etkili ve verimli şekilde yürütülebilmesi için bazı önerilerde bulunulmuştur. Bu amaçları gerçekleştirebilmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Uygulama öğretim elemanlarının, Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamındaki etkinlikler hakkındaki görüşleri nedir?

2. Uygulama öğretmenlerinin, Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamındaki etkinlikler hakkındaki görüşleri nedir?

III- YÖNTEM

2010-2011 eğitim öğretim yılında, Türkçe Öğretmenliği lisans programında VIII. dönemde yer alan Öğretmenlik Uygulaması dersinin öğretmen adaylarına, uygulama öğretim elemanlarına ve uygulama öğretmenlerine göre değerlendirilmesini amaçlayan bu araştırma, genel tarama modelinde bir çalışmadır.

Uygulama öğretim elemanlarının, Türkçe Öğretmenliği lisans programında yer alan Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi için açık uçlu ve kapalı uçlu toplam 7 adet sorudan oluşan

yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu form oluşturulurken, Saratlı'nın (2007) araştırmasında kullandığı görüşme formları incelenmiş, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümünde görev yapan uzman öğretim elemanlarının görüşleri de alınarak yeniden düzenlenmiş ve çalışmaya uyarlanmıştır. Daha sonra hazırlanmış olan bu görüşme formu, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Muallim Rifat Eğitim Fakültesi'nde görev yapan 10 öğretim elemanına araştırmacı tarafından dağıtılmıştır. Bu görüşme formlarından araştırmacıya 7 tanesi geri dönmüştür. Dağıtılan bu görüşme formlarında araştırmacının yanlılığını en aza indirmek için, verilerin bizzat öğretim elemanları tarafından not alma yöntemiyle kaydedilmesi sağlanmış ve daha sonra bu formlar tekrar araştırmacı tarafından toplanmıştır. Görüşme formları değerlendirilirken her uygulama öğretim elemanı için harfli sistemde bir kod numarası verilmiş ve bulgular bu şekilde yorumlanmıştır.

Uygulama öğretmenlerinin, Türkçe Öğretmenliği lisans programında yer alan Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi için ise açık uçlu, yarı kapalı uçlu ve kapalı uçlu toplam 7 adet sorudan oluşan yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu form oluşturulurken Saratlı'nın (2007) araştırmasında kullandığı görüşme formları incelenmiş ve Kilis 7 Aralık Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümünde görev yapan uzman öğretim elemanlarının görüşleri de alınarak yeniden düzenlenmiş ve çalışmaya uyarlanmıştır. Daha sonra hazırlanmış olan bu görüşme formu, Kilis ili merkez ilçesinde görev yapan 10 uygulama öğretmenine araştırmacı tarafından dağıtılmıştır. Dağıtılan bütün görüşme formları, uygulama öğretmenlerince doldurulmuş ve tüm formlar araştırmacıya geri dönmüştür. Dağıtılan bu görüşme formlarında araştırmacının yanlılığını en aza indirmek için, verilerin bizzat uygulama öğretmenleri tarafından kaydedilmesi sağlanmış ve daha sonra bu formlar tekrar araştırmacı tarafından toplanmıştır. Görüşme formları değerlendirilirken her uygulama öğretmeni için harfli sistemde bir harf kullanılmış ve veriler bu şekilde kodlandırılmıştır.

Uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmenlerinin görüşleri içerik analizi yapılarak yorumlanmıştır. Görüşme formları değerlendirilirken her uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni için harfli sistemde bir kod numarası verilmiş ve bulgular bu şekilde değerlendirilmiştir.

IV- BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde veri toplama araçları aracılığıyla elde edilmiş alt problemlere ilişkin bulgular ve bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

Alt Problem 1: Uygulama öğretim elemanlarının, Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamındaki etkinlikler hakkındaki görüşleri nedir?

Her bir uygulama öğretim elemanına uygulanan görüşme formu için harfli sistemde farklı bir kod (Öğretim elemanı A, Öğretim Elemanı B vb.) verilmiştir. Bulgular değerlendirilirken önce görüşme formundaki soru verilmiş, daha sonra da o soruya uygulama öğretim elemanlarının verdikleri cevaplar sıralanmıştır.

Soru 1: Uygulama öğretim elemanlığından memnun musunuz?

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

Bu soruya uygulama öğretim elemanlarının verdikleri cevaplar aşağıda 4..1’de verilmiştir.

Tablo 1- Uygulama Öğretim Elemanlığından Memnuniyet Durumları

	EVET	KISMEN	HAYIR
KİŞİ SAYISI	3	3	1
ÖĞRETİM ELEMANI	B, D, F	A, E, G	C

Tablo 1 verileri incelendiğinde, öğretim elemanlarından B, D, ve F uygulama öğretim elemanlığından memnun olduklarını belirtmişlerdir. Uygulama öğretim elemanları A, E ve G ise uygulama öğretim elemanlığından kısmen memnun oldukları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Uygulama öğretim elemanı C ise, uygulama öğretim elemanlığından memnun olmadığını belirterek bunun sebebini de şöyle açıklamıştır:

“Uygulama öğretim elemanlığı çok yorucu bir iş. İşin gerçekten gereği gibi yerine getirilmesi için hem önceden yeterli hazırlık yapılması hem de etkinlikler sonunda değerlendirme yapılması gerekiyor. Bu da zaman alıcı ve yorucu oluyor. Bunun yanında, ilgili alanda uzman olmak gerekiyor. Örneğin Türkçe eğitimi üzerine uygulama öğretim elemanlığı yapıyorsanız Türkçe eğitimi bölümünde öğretim elemanı olmalısınız.”

Bu verilere dayanarak -bazı öğretim elemanlarının kısmen olsa da- öğretim elemanlarının çoğunluğunun uygulama öğretim elemanlığından memnun oldukları söylenebilir.

Soru 2: Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerinin fakülte koordinatörlüğüne gereği gibi plânlanıp, organize edilip edilmediğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?

Görüşme formundaki bu soruya uygulama öğretim elemanlarının verdikleri cevaplar aşağıda verilmiştir.

Öğretim Elemanı A:

Ben iyi organize edilmediğine inanıyorum. İlk olarak grupların oluşturulmasında iyi bir plânlamanın yapılmadığını düşünüyorum. Çünkü gruplar 7-8 kişiden oluşturuluyor. Bu durum hem uygulama okulunda ders yapan öğretmenin, hem de öğrencilerin motivasyonunu bozmaktadır.

Uygulamaların yapıldığı günlerde öğretim elemanlarına fakültede ders verilmemesi gerekir.

Hazırlanan kılavuzun da yeteri kadar açık olmadığını düşünüyorum. Hem uygulama öğretim elemanının hem de uygulama öğretmenin görevleri kılavuzda açıkça belirtilmiyor.

Bazı öğretim elemanlarına birkaç grup veriliyor. Bu yüzden birkaç grubu olan öğretim elemanları uygulama okullarına gidemiyorlar.

Öğretim Elemanı B:

Koordinatörlük için ayrı bir ücret ödenmediğinden (okul koordinatörlerine ödendiği halde fakülte koordinatörlerine ödenmiyor) fakülte koordinatörü bu işi isteksiz yapıyor. Bu durum da akaklıklara sebep oluyor.

Öğretim Elemanı C:

Bu faaliyetlerin ciddi bir plânlama dahilinde gereği gibi koordine edildiğini düşünmüyorum. Fakülte koordinatör öğretim elemanına bu iş ile ilgili maddi bir karşılık verilmediği için görevini severek, isteyerek ve ciddiyetle yapamıyor.

Öğretim Elemanı D:

Öğretim elemanlarının ve öğrencilerin dağılımı konusunda yeterli; ancak uygulama öğretmenlerine gerekli seminer verilmediği için eksik kalıyor.

Öğretim Elemanı E:

Fakülte koordinatörlüğü, Milli Eğitim Müdürlüğü ile yeterli koordinasyonu sağlayamıyor.

Öğretim Elemanı F:

Koordinatörlüğün gönüllülük esasına dayanması sakıncalı. Resmî sorumluluk olmadığı için aksaklıklar meydana geliyor. Koordinatörün resmi bir statüsü ve bu iş için geliri olmalı.

Öğretim Elemanı G:

Daha ciddi bir koordinatörlük olabilir. Bu iş için koordinatörün aldığı ek bir ücret olmadığı için işler gönüllülük esasında dayalı oluyor ve koordinasyon pek verimli olamıyor.

Öğretim elemanlarının görüşleri incelendiği zaman, özellikle fakülte koordinatörünün bu konuyla ilgili resmî bir statüsü olmaması ve koordinatörlüğünün karşılığı olarak ek bir ücret almıyor olmasıyla, koordinasyonda aksaklıkların ve eksikliklerin meydana geldiği yönünde genel bir kanaatin olduğu görülmektedir. Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerinin, fakülte koordinatörlüğünce gereği gibi ciddi bir şekilde koordine edilmediği, bu konuya ciddi bir eğilim gösterilmediği, uygulama öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda söylenebilir.

Soru 3: Uygulama okulundaki uygulama öğretmenin, öğretmen adaylarına rehberlik yapıp yapmadıkları konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

Bu soruya uygulama öğretim elemanlarının verdikleri cevaplar aşağıda sıralanmıştır.

Öğretim Elemanı A:

Kısmen rehberlik yapmaktadırlar; fakat uygulama öğretmenlerinin çok yetersiz kaldıkları yerler de olabilmektedir. En önemli sorun, birçokunun yeni müfredatı bilmiyor olması. Öğrencilerin performansını ölçme ve değerlendirmeye dayalı alternatif ölçme araçlarını derslerinde kullanmıyorlar. Geleneksel yöntemleri derslerinde kullanmakta ısrar ediyorlar.

Öğretim Elemanı B:

Öğretmenlerin çoğu yapılandırmacı yaklaşımı iyi bilmediklerinden ve uygulamadıklarından öğretmen adaylarına rehberlik yaparken sıkıntı oluyor. Uygulama öğretmenlerinin bazıları zaten kendileri rehberliğe muhtaç. Uygulama öğretmenlerine bir kurs ya da seminer verilmeli.

Öğretim Elemanı C:

Yeterli düzeyde rehberlik yapabildiklerini düşünmüyorum. Rehberlik yapma konusunda çoğu öğretmen gönülsüz davranıyor. Ya da nasıl rehberlik yapacağını bilmediğinden gerek öğretmen adaylarıyla, gerek uygulama öğretim elemanı ile iletişim kurma konusunda sıkıntı yaşıyorlar.

Öğretim Elemanı D:

Çok iyi olmasa da rehberlik yapmaya çalışıyorlar.

Öğretim Elemanı E:

Uygulama öğretmenleri kısmen rehberlik yapmaktadırlar. Öğretmenlerin eğitim fakültesi çıkışlı olup olmadıkları, yeni eğitim anlayışlarını bilip bilmedikleri rehberlik konusunda önemli ölçüde rol oynamaktadır.

Öğretim Elemanı F:

Rehberliği gereği gibi yapamıyorlar; çünkü zaten kendileri de öğretmenlik meslek bilgisi ve alan bilgisi konusunda sıkıntı yaşıyorlar.

Öğretim Elemanı G:

Bazı öğretmenlerin ilgili, bazı öğretmenlerin ilgisiz olduklarını düşünüyorum.

Uygulama öğretim elemanlarının görüşlerine göre, uygulama okullarındaki uygulama öğretmenlerinin çoğunluğu, öğretmen adaylarına rehberlik yapma konusunda yetersiz kalmaktadır. Uygulama öğretim elemanlarına göre bunun en önemli sebebi, uygulama öğretmenlerinin meslek bilgisi ve alan bilgisi konusunda zaten kendilerinin eksiklik yaşıyor olması, bu durumda öncelikle uygulama öğretmenlerinin kendilerinin rehberliğe ihtiyaç duymalarıdır. Uygulama öğretim elemanları; uygulama öğretmenlerinin çağdaş eğitim yaklaşımlarını bilme ve kullanma düzeylerinin, kendilerini alanlarında güncel bilgilerle donanımlı hale getirip getirmemelerinin, alan bilgisi ve meslek bilgisi konusundaki yeterli birikimde olup olmadıklarının öğretmen adaylarına yaptıkları rehberliğin ve uygulama öğretim elemanlarıyla iletişimin kalitesini belirlediğini düşünmektedirler.

Soru 4: Uygulama okulundaki uygulama öğretmenin, öğretmenlik uygulaması faaliyetlerini plânlı bir şekilde yürütüp yürütmediği konusundaki görüşleriniz nelerdir?

Uygulama öğretim elemanlarının, bu soruya verdikleri cevaplar şu şekildedir:

Öğretim Elemanı A:

Uygulama öğretmenleri, uygulamaları düzenli bir şekilde yürütememektedir. Fakülte koordinatörünün hazırladığı yönergeyi

okumuyorlar. Öğretmen adayına yeterli düzeyde rehberlik yapabilecek kapasitede değiller. Sınıf yönetiminde öğretmen adaylarına model olamıyorlar.

Öğretim Elemanı B:

Plânlı olarak yürütebiliyorlar.

Öğretim Elemanı C:

Uygulama öğretmenleri, uygulamaları düzenli bir şekilde yürütmekte zorluk çekmekte.

Öğretim Elemanı D:

Çalışmaları ilgiyle takip eden uygulama öğretmenleri, öğretmen adaylarını ders dışı faaliyetler konusunda da bilgilendiriyorlar. Fakat bu çalışmaların öğretmenler tarafından düzenli yapılabilmesi için mutlaka daha önceden fakülte koordinatörlüğünce hazırlanan bir seminer programına alınmaları gerekir.

Öğretim Elemanı E:

Maalesef uygulama öğretmenleri etkinlik programlarını gereği gibi takip etmiyor ve faaliyetleri bu yüzden tam olarak plânlamıyorlar.

Öğretim Elemanı F:

Uygulama öğretim elemanlarıyla uygulama öğretmenleri arasındaki ilişki ahbab- çavuş arasındaki ilişkiye benzediği ve dayandığı için faaliyetler gereği gibi yürütülmüyor ve bu yüzden zarar gören öğretmen adayları oluyor.

Öğretim Elemanı G:

Uygulama öğretmenleri, gerekli özeni göstermiyor.

Uygulama öğretim elemanlarının bu görüşleri doğrultusunda, uygulama okullarındaki uygulama öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamındaki faaliyetleri tam olarak plânlı bir şekilde ele alıp yürütmedikleri söylenebilir. Uygulama öğretim elemanlarının çoğu, uygulama öğretmenlerini faaliyetleri gereği gibi organize ve takip etmedikleri için eleştirmiş, bu konuda olumsuz görüş bildirmişlerdir.

Soru 5: Öğretmen adaylarının uygulamalara gerekli özeni gösterip, hazırlıklı gelip gelmediklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?

Uygulama öğretim elemanları, konuyla ilgili aşağıda verilen şekillerde görüş bildirmişlerdir:

Öğretim Elemanı A:

Öğretmen adayları uygulamalara yeterince hazırlıklı gelmiyorlar. Birtakım kaygılardan dolayı, yeterince önem vermiyorlar. Daha şimdiden bir tükenmişlik durumu söz konusu.

Öğretim Elemanı B:

Öğretmen adayları bu işe hevesli olduklarından, genellikle uygun kıyak ile uygulamalara katılmakta ve uygulamalara da kısmen hazırlıklı gelmekte.

Öğretim Elemanı C:

Çoğunlukla “iş olsun zaman dolsun” anlayışı içerisinde hareket ediyorlar. Çoğu zaman, yapacakları etkinlikler ile ilgili bir plân yapmıyorlar.

Fakat öğretmenlik heyecanı duyan ve bu işi iyi yapmaya niyetli olan öğretmen adaylarında plânlı hareket etme özelliği görülüyor.

Öğretim Elemanı D:

Öğretmen adaylarının gerekli özeni gösterip göstermemeleri, uygulama öğretmenlerine ve uygulama öğretim elemanlarına bağlı olarak değişiyor.

Öğretim Elemanı E:

Uygulama öğretmenlerinin ilgisine göre öğretmen adaylarının tutumları değişmektedir.

Öğretim Elemanı F:

Öğretmen adayı tamamen uygulama öğretmenine bağlı olarak tutum sergiliyor.

Öğretim Elemanı G:

Adayların kişisel özellikleri bunda etkili olabiliyor. Bazı öğrenciler uygulamaları ciddiye alıp gerekli hassasiyeti gösterirken bazılarının hiç umurlarında bile olmuyor.

Uygulama öğretim elemanlarından öğretim elemanı B'nin görüşüne göre, öğretmen adayları uygulamalara gerektiği gibi istekli, hevesli ve hazırlıklı olarak katılmaktadır. Uygulama öğretim elemanı G ise, öğretmen adaylarının uygulamalar konusunda gösterdiği hassasiyetin öğretmen adaylarının kişisel özelliklerine bağlı olduğunu ifade etmiştir. Fakat öğretim elemanı A ve C ise öğretmen adaylarının bu konuda gereken hassasiyeti göstermediklerini, uygulamalara hazırlıksız geldiklerini ve uygulamalar konusunda isteksiz davrandıklarını ifade etmiştir. Uygulama öğretim elemanları D, E, ve F'ye göre ise, öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin tutumlarına göre bir hassasiyet tutumu içerisine girmektedirler. Buna göre, uygulama öğretmenleri uygulamalar konusunda ne kadar hassas davranırsa öğretmen adayları da o ölçüde aynı özeni göstermekte ve hazırlıklı bir şekilde uygulamalara katılmaktadır. Uygulama öğretim elemanı D, öğretmen adaylarının hassasiyetlerinin uygulama öğretmenlerinin yanında uygulama öğretim elemanlarına göre de değiştiği yönünde görüş bildirmiştir.

Soru 6: Öğretmenlik Uygulaması kapsamında yürütülen faaliyetlerde gördüğünüz aksaklıklar nelerdir?

Uygulama öğretim elemanları, Öğretmenlik Uygulaması kapsamında gördükleri aksaklıklar konusunda aşağıda belirtilen şekilde görüş bildirmişlerdir.

Öğretim Elemanı A:

Öğretim elemanlarının birçoğu, öğretmen adaylarına yeterince zaman ayıramamaktadır.,

Öğretmen adaylarına gerçek bir öğretmen muamelesi yapılmamaktadır.

Öğretmen adayları ulaşımın zor olduğu okullara gitmektedirler.

Öğretim Elemanı B:

Uygulama öğretmenleri rehberlikte yetersiz kalmaktadır.

Uygulama öğretim elemanları, uygulama okullarına düzenli olarak gitmemektedir.

Gruplar çok kalabalık olarak düzenlenmektedir.

Alan dışından olan uygulama öğretim elemanları yeterince faydalı olamamaktadır.

Öğretim Elemanı C:

Uygulama öğretim elemanları çoğu zaman uygulamaları gözlemlemeye gitmemektedir.

Öğretmen adayları uygulamalardan kaçmak için mazeret aramaktadır.

Çoğu öğretmen adayı uygulamalar sırasında ders anlatan arkadaşını dinlememekte, başta KPSS çalışmak olmak üzere başka işlerle ilgilenmektedir.

Uygulama öğretmenleri, sık sık sınıfları öğretmen adaylarına bırakıp uygulamaları gözlemlemeye gelmiyor.

Öğretim Elemanı D:

Uygulama öğretmenleri tecrübesiz ve deneyimsiz kimselerden seçiliyor.

Bazı okullarda disiplin yönünden sıkıntılı sınıflar sorun oluyor.

Öğretim Elemanı E:

Uygulama öğretmenleri yeni eğitim yaklaşımlarını yeterli ölçüde bilmiyor.

Fakülte- okul işbirliği yeterli ölçüde sağlanamıyor.

Uygulama öğretim elemanları, öğretmen adaylarını yeteri kadar denetlemiyor.

Öğretim Elemanı F:

Faaliyetler tam olarak plânlı bir şekilde koordine edilmiyor.

Uygulama öğretmenleri, öğretmen adaylarına gereği gibi rehberlik yapmıyor.

Öğretim Elemanı G:

Uygulama öğretmenlerinin seçiminde gerekli özen gösterilmemekte, deneyimsiz öğretmenler uygulama öğretmeni olarak seçilmektedir.

Eğitim fakültesinde görev yapan öğretim elemanlarının pek çoğu, eğitim fakültesinde öğrenim görmüş ve öğretmenlik formasyon bilgisine sahip tecrübeli eğitimcilerdir. Bu yüzden Öğretmenlik Uygulaması kapsamındaki faaliyetlerde, öğretim elemanlarının tespit ettikleri aksaklıklar ve çözüm yolları büyük önem arz etmektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının soru 6'ya verdikleri cevaplar ve Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerindeki aksaklıkları ifade ettikleri görüşler de çalışmamız için önemli veriler niteliği taşımaktadır.

Uygulama öğretim elemanları, Öğretmenlik Uygulaması dersi sürecinde pek çok aksaklık görmüş ve bunları ortaya koymuşlardır. Öğretim elemanlarının aksaklık olarak gördükleri en önemli durumlar sırasıyla; uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarına gereği gibi rehberlik yapmamaları, öğretmen adaylarının uygulamalara çok ilgi duymayışı, fakülte- uygulama okulu işbirliğinin yeterli ölçüde sağlanamayışı,

uygulama gruplarının kalabalık olması ve öğretmen adaylarının ulaşımı zor olan okullarda uygulama yapmaları şeklinde sıralanabilir.

Soru 7: Öğretmenlik uygulaması faaliyetlerinin daha başarılı geçmesi için neler önerirsiniz?

Uygulama öğretim elemanlarının, Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerinin daha başarılı geçmesi için sundukları öneriler aşağıda özetlenmiştir:

Öğretim Elemanı A:

Uygulamaya giden gruplardaki öğretmen adayı sayısının en fazla 4 olması, grupların en fazla 4 kişiden oluşması.

Her öğretim elemanına en fazla 1 tane uygulama grubunun verilmesi.

Uygulama öğretmenlerine her yıl uygulama öncesi seminer verilmesi.

Uygulama okulu ile fakülte arasındaki kopukluğun giderilmesi.

Öğretim Elemanı B:

Gruplardaki öğretmen adayı sayıları azaltılmalı.

Uygulama öğretmenlerine uygulamalarla ilgili seminerler verilmeli.

Öğretim Elemanı C:

Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerinin koordine ve organizesi fakülte koordinatörlüğünce iyi yapılmalı. Koordinatör olarak atanan kişilere bu işin maddi karşılığı verilmeli.

Okullardaki uygulama öğretmenleri seçilirken meslek bilgisi, alan bilgisi ve iletişim yönü kuvvetli olan tecrübeli öğretmenler tercih edilmeli.

Uygulama öğretmenlerine uygulamalarla ilgili seminerler verilmeli.

Öğretim Elemanı D:

Uygulama öğretmenlerinin seçiminde daha titiz davranılmalı; tecrübeli, mesleğinde titiz ve başarılı öğretmenler tercih edilmeli.

Uygulama öğretmenlerine uygulamalar öncesi dönem başında seminerler verilmeli.

Sınıflar uygulama yapılmadan önce kontrol edilmeli, eksiklikleri giderilmeli.

Öğretmen adaylarına ulaşım ve yemek yardımı yapılmalı.

“Okul Deneyimi” etkinliklerini merkezî okullarda yapmış olan öğretmen adayları, Öğretmenlik Uygulaması için mutlaka kenar mahallelerdeki okullara gönderilmeli.

Öğretim Elemanı E:

Uygulama öğretmenleri hizmet içi eğitimden geçirilmeli.

Fakülte- uygulama okulu arasında daha sağlam bir işbirliğinin sağlanması.

Öğretim Elemanı F:

Öğretmenlik Uygulaması faaliyetleri, mutlaka bir birim tarafından koordine edilmeli. Birim başkanlığı ve Milli Eğitim Müdürlüğü koordineli bir şekilde faaliyetleri yürütmeli.

Öğretmen adaylarının uygulamalar konusunda sık sık denetimi yapıp dönüt- düzeltmeler verilmeli.

Öğretmenlik Uygulaması ile ilgili kılık kıyafetten karşılıklı görev ve sorumluluklara kadar her şeyin yer aldığı bir yönerge hazırlanmalı.

Öğretim Elemanı G:

Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerinin koordine ve organizesi fakülte koordinatörlüğünce iyi yapılmalı. Koordinatör olarak atanan kişilere bu işin maddi karşılığı verilmeli.

Uygulama öğretmenlerinin seçiminde daha titiz davranılmalıdır.

Uygulama öğretim elemanları, Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerinin daha iyi ve başarılı şekilde yürütülebilmesi için yer yer ortak yer yer de farklı nitelikte tavsiyelerde bulunmuşlardır. Bu önerilerin her biri, Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerinin daha etkili gerçekleşebilmesi için büyük öneme sahiptir. Uygulama öğretim elemanlarının konu ile ilgili önerileri sırasıyla; uygulamaların fakülte koordinatörlüğünce daha plânlı bir şekilde organize edilmesi, uygulamalarla ilgili geniş bir yönerge hazırlanması, fakülte- uygulama okulu işbirliğinin daha fazla arttırılması, uygulama öğretmenlerinin seçiminde daha titiz davranılması, uygulama öğretmenlerine uygulamalar öncesinde seminerler verilmesi, uygulama gruplarındaki öğretmen adayı sayısının azaltılması, her uygulama öğretim elemanına en fazla 1 uygulama grubunun verilmesi şeklinde özetlenebilir.

Alt Problem 2: Uygulama öğretmenlerinin, Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamındaki etkinlikler hakkındaki görüşleri nedir?

Her bir uygulama öğretmenine uygulanan görüşme formu için harfli sistemde farklı bir kod (Öğretmen A, Öğretmen B vb.) verilmiştir. Bulgular değerlendirilirken önce görüşme formundaki soru verilmiş, daha sonra da o soruya uygulama öğretim elemanlarının verdikleri cevaplar sıralanmıştır.

Soru 1: Uygulama öğretmenliğinden memnun musunuz?

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

Uygulama öğretmenlerinin bu soruya verdikleri cevaplar aşağıda Tablo 4.2.1’de verilmiştir.

Tablo 2- Uygulama Öğretmenliğinden Memnuniyet Durumları

	EVET	KISMEN	HAYIR
KİŞİ SAYISI	10		

Tablo 2 verileri incelendiğinde, 10 uygulama öğretmenin hepsinin uygulama öğretmenliğinden memnun oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda, öğretmenlik uygulaması faaliyetlerinde uygulama öğretmenlerinin bu görevi severek ve isteyerek yerine getirdikleri söylenebilir. Bu da Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerinin başarıya ulaşması için beklenen bir durumdur.

Soru 2: Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerinin fakülte koordinatörlüğünce gereği gibi plânlanıp, organize edilip edilmediğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?

Uygulama öğretmenlerinin, Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerinin fakülte koordinatörlüğünce plânlı bir şekilde koordine edilip edilmediğine ilişkin görüşleri aşağıda Tablo 4.2.2’de gösterilmiştir.

Tablo 3- Faaliyetlerin Fakülte Koordinatörlüğünce Plânlı Bir Şekilde Organize Edilip Edilmediğine Dair Görüşler

	EVET	HAYIR
KİŞİ SAYISI	8 (A,B,C,F,G,H,I,J)	2 (D, E)

Tablo 3’e göre uygulama öğretmenlerinden Uygulama Öğretmeni D ve E hariç diğerleri, Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerinin fakülte koordinatörlüğünce gereği gibi plânlanıp organize edildiğini düşünmektedirler.

Uygulama Öğretmeni D ve E ise, uygulamaların gereği gibi koordine edilmemesinin sebeplerini şu şekilde açıklamışlardır:

Uygulama Öğretmeni D:

Bence yeterince organize edilmiyor. Çünkü bir uygulama öğretmenine 5-6 öğretmen adayı gönderiliyor. Öğretmen adaylarına iki haftada bir uygulama yapma sırası geliyor. Dolayısıyla verimli olmuyor.

Uygulama Öğretmeni E:

Gereği gibi plânlandığını düşünmüyorum. Uygulamaya gelen öğretmen adaylarının sayısı fazla olduğu için öğretmen adayları yeteri kadar uygulama şansı bulamıyorlar.

Bu görüşler doğrultusunda, sadece Uygulama Öğretmeni D ve E’nin uygulamaya gelen öğretmen adaylarının sayısının fazla olmasından dolayı bir memnuniyetsizliklerinin olduğu, geri kalan uygulama öğretmenlerinin ise faaliyetlerin fakülte koordinatörlüğü tarafından gereği gibi organize edildiğini düşündükleri söylenebilir.

Soru 3: Fakültedeki uygulama öğretim elemanının, öğretmen adaylarına rehberlik yapıp yapmadığı, öğretmenlik uygulaması faaliyetlerini plânlı bir şekilde yürütüp yürütmediği konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

Uygulama öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, fakültedeki uygulama öğretim elemanının öğretmenlik uygulaması faaliyetlerini plânlı bir şekilde yürütüp yürütmediklerini gösteren Tablo 4.2.3 aşağıda verilmiştir:

Tablo 4- Faaliyetlerin Uygulama Öğretim Elemanı Tarafından Plânlı Bir Şekilde Organize Edilip Edilmediğine Dair Görüşler

	EVET	KISMEN	HAYIR
KİŞİ SAYISI	7 (A,E,F,G,H,I,J)	2 (B, C)	1 (D)

Tablo 4 verileri incelendiğinde, kendisine Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerinin uygulama öğretim elemanı tarafından plânlı bir şekilde organize edilip edilmediği sorulan uygulama öğretmenlerinden 7’si olumlu cevap vermiş,

faaliyetlerin uygulama öğretim elemanı tarafından plânlı bir şekilde organize edildiğini düşündüğünü belirtmiştir.

Uygulama öğretmeni B ve C, bazı uygulama öğretim elemanlarının faaliyetleri gereği gibi plânlı bir şekilde organize ettiklerini; fakat bazı öğretim elemanlarının da bu faaliyetleri gereği gibi yürütmediklerini düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Uygulama öğretmeni D ise, faaliyetlerin uygulama öğretim elemanı tarafından plânlı bir şekilde yürütülmediğini ifade etmiştir. Bunun sebebini de uygulama öğretmenlerinin fakülteadaki yoğun tempoları nedeniyle uygulamalara gelemedikleri şeklinde izah etmiştir.

Uygulama öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, fakülteadaki uygulama öğretim elemanlarının pek çoğunun, öğretmen adaylarına gerekli rehberliği yapıp uygulamaları gereği gibi plânlı bir şekilde yürüttükleri söylenebilir.

Soru 4: Öğretmen adaylarının sınıfınıza gelmesi sizin üzerinizde ne gibi bir olumlu etki oluşturdu?

( ) Öğrencilerin fikirlerinden yararlandım. Meslekî gelişimime katkı sağladı

( ) Tekdüzelikten kurtardı, beni ve sınıfı canlandırdı

( ) Sınıfa yeni bir enerji ve güç geldi

( ) Başka varsa belirtiniz

Uygulama öğretmenlerine sorulan “Öğretmen adaylarının sınıfınıza gelmesi sizin üzerinizde ne gibi bir olumlu etki oluşturdu?” sorusuna uygulama öğretmenlerinin verdikleri cevaplar tablo şeklinde aşağıda Tablo 4.2.4’te verilmiştir.

Tablo 5- Öğretmen Adaylarının Sınıfta Oluşturduğu Olumlu Etkiye Dair Uygulama Öğretmeni Görüşleri

	Kişi Sayısı	Uygulama Öğretmeni
Öğretmen adaylarının fikirlerinden yararlandım. Meslekî gelişimime katkı sağladı.	6	A, C, D, G, I, J
Tekdüzelikten kurtardı, beni ve sınıfı canlandırdı.	5	B, C, E, I, J
Sınıfa yeni bir enerji ve güç geldi.	4	C, F, I, J

Tablo 5’e göre uygulama öğretmenlerinden 6 kişi (A, C, D, G, I, J), Öğretmenlik Uygulaması faaliyetleri kapsamında sınıflarında uygulama yapan öğretmen adaylarının fikirlerinden yararlandıklarını ve bu faaliyetlerin meslekî gelişimlerine katkı sağladığını; 5 kişi (B, C, E, I, J) bu faaliyetler süresince sınıfın tekdüzelikten kurtulup canlandığını; 4 kişi de (C, F, I, J) sınıflarına yeni bir enerji ve gücün geldiğini ifade etmişlerdir. Bunların dışında;

Uygulama öğretmeni B; öğretmen adayları ders anlatırken kendilerinin dinlenme imkânı bulduklarını,

Uygulama öğretmeni C; tecrübelerini paylaşıyor olmasının kendisini memnun ettiğini ve özgüveninin arttığını ifade etmişlerdir.

Soru 5: Öğretmen adaylarının sınıfınıza gelmesi sizin üzerinizde ne gibi bir olumsuz etki oluşturdu?

- ( ) Programı zamanında yetiştirmekte güçlük çektim
- ( ) Öğrenciler arasında disiplin sorunlarının artmasına neden oldu
- ( ) Sınıftaki öğrencilerin başarısı düştü
- ( ) Başka varsa belirtiniz

Uygulama öğretmenlerinin, öğretmen adaylarının sınıflarına gelip uygulama yapmasının kendileri üzerinde nasıl bir etki oluşturduğunun sorulduğu bu kısım ile ilgili veriler, aşağıda Tablo 4.2.5'te gösterilmiştir.

Tablo 6- Öğretmen Adaylarının Sınıfta Oluşturduğu Olumsuz Etkiye Dair Uygulama Öğretmeni Görüşleri

	Kişi Sayısı	Uygulama Öğretmeni
Programı zamanında yetiştirmekte güçlük çektim.	1	E
Öğrenciler arasında disiplin sorunlarının artmasına neden oldu. Sınıftaki öğrencilerin başarısı düştü.	2	B, D

Tablo 6'ya göre, uygulama öğretmenlerinin pek çoğu, öğretmen adaylarının sınıflarına gelip uygulama yapmalarının kendileri ve sınıf üzerinde olumsuz bir etki oluşturmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Sade 3 uygulama öğretmeni, uygulamalar sırasında olumsuz bir veya iki durumla karşılaştığını ifade etmişlerdir.

Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerinde, öğrenci sayısı zaten fazla olan sınıflara 5- 6 kişilik öğretmen adayı grubunun da dahil olması, birtakım olumsuz disiplin sorunlarının ortaya çıkmasına sebep olabilir. Fakat bu sorunların çıktığı yönünde görüş bildiren uygulama öğretmeni sayısı, 10 kişi arasından sadece 2 kişidir. Disiplin sorunlarının diğer 8 uygulama öğretmeni tarafından uygulamalar esnasında görülmemesi ise, Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerinin yürütülmesi açısından olumlu bir durum olarak görülebilir.

Soru 6: Öğretmen adaylarının uygulamalara gerekli özeni gösterip, hazırlıklı gelip gelmediklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?

Uygulama öğretmenleri için hazırlanan görüşme formunda, öğretmen adaylarının uygulamalara gerekli özeni gösterip hazırlıklı gelip gelmedikleri konusunda bir soru sorulmuş, uygulama öğretmenlerinin verdikleri cevaplar ise aşağıda Tablo 4.2.6'da gösterilmiştir.

Tablo 7- Öğretmen Adaylarının Uygulamalara Gerekli Özeni Göstererek Gelip Gelmediklerine İlişkin Uygulama Öğretmeni Görüşleri

	EVET	KISMEN	HAYIR
Öğretmen adayları uygulamalara gerekli özeni göstererek hazırlıklı bir şekilde katıldı.	8 (A,B,C,F,G,H,I,J)	2 (D, E)	

Tablo 7 verileri incelendiğinde, uygulama öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun öğretmen adaylarının uygulamalara gerekli özeni gösterip hazırlıklı olarak katıldıklarını düşündükleri görülmektedir. Sadece uygulama öğretmeni D ve E, öğretmen adaylarının bazılarının gerekli özeni gösterdikleri, bazılarının ise bu özeni göstermedikleri yönünde görüş bildirmişlerdir.

Buna göre uygulama öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerini plânlı ve programlı bir şekilde takip ederek hazırlıklı bir şekilde yürüttükleri söylenebilir. Bu durum, Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerinin amacına ulaşması bakımından olumlu ve sevindirici olarak görülebilir.

Soru 7: Öğretmenlik uygulaması faaliyetlerinin daha başarılı geçmesi için neler önerirsiniz?

Uygulama öğretmenleri için hazırlanan görüşme formunda uygulama öğretmenlerine, Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerinin daha iyi ve başarılı bir şekilde geçmesi için neler önerdikleri sorulmuştur. Bu soruya 10 uygulama öğretmeninden 6'sı aşağıda belirtildiği şekliyle cevaplar vermişlerdir:

Uygulama Öğretmeni A:

Öğretmen adayları farklı ekonomik ve kültürel yapıya sahip uygulama okullarına gönderilmeli.

Uygulama gruplarındaki öğretmen adaylarının sayıları azaltılmalı, 3- 4 kişilik gruplar oluşturulmalı.

Uygulama Öğretmeni B:

Öğretmen adayları uygulama öğretmenleri tarafından biraz daha yakından takip edilmelidir.

Uygulama Öğretmeni D:

Eğitim fakültesindeki dersler ilk 3 yıl içerisinde bitirilmeli ve son yıl sadece uygulamalara ayrılmalı. Her bir öğretmen adayının yaptığı uygulama sayısı artırılmalı.

Uygulama Öğretmeni E:

Uygulama gruplarındaki öğretmen adaylarının sayıları azaltılmalı.

Öğretmen adaylarının yaptıkları uygulama sayıları artırılmalı.

Uygulama Öğretmeni F:

Uygulama gruplarındaki öğretmen adaylarının sayıları azaltılmalı.

Uygulama Öğretmeni G:

Öğretmen adaylarına değişik sınıf düzeylerinde uygulama yapabilecekleri bir ortam sunulmalı.

Öğretmen adaylarına uygulamalar sonrasında dönütler verilmeli.

Fakülte- uygulama okulu işbirliği artırılmalı.

Fakülte'deki öğretim elemanının öğretmen adaylarına yaptıkları rehberliğin düzeyi arttırılmalı.

Uygulama öğretmenleri de, uygulama öğretim elemanlarına benzer şekilde tavsiyelerde bulunmuşlardır. Bu öneriler şu şekilde; uygulama gruplarındaki öğretmen adaylarının sayısının düşürülmesi, öğretmen adaylarının yaptıkları uygulama sayısının arttırılması, öğretmen adaylarının farklı sosyo-ekonomik özellikteki okullarda ve farklı sınıf düzeylerinde uygulamalar yapması, öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanları tarafından yapılan rehberliğin arttırılması ve uygulamalar sonrasında öğretmen adaylarına dönütler verilmesi şeklinde sıralanabilir.

V- SONUÇ

1. Uygulama öğretim elemanlarının (bazılarının kısmen de olsa) genellikle uygulama öğretim elemanlığından memnun oldukları, bu çalışmanın sonucunda elde edilen veriler arasındadır.

2. Öğretim elemanlarının görüşleri ışığında, özellikle fakülte koordinatörünün bu konuyla ilgili resmî bir statüsü olmaması ve koordinatörlüğünün karşılığı olarak ek bir ücret almıyor olmasıyla, koordinasyonda aksaklıkların ve eksikliklerin meydana geldiği yönünde genel bir kanaatin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerinin, fakülte koordinatörlüğünce gereği gibi ciddi bir şekilde koordine edilmediği, bu konuya ciddi bir eğilim gösterilmediği, uygulama öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda söylenebilir.

3. Uygulama öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda, uygulama okullarındaki uygulama öğretmenlerinin çoğunluğunun, öğretmen adaylarına rehberlik yapma konusunda yetersiz kaldıkları sonucu çıkarılabilir. Bu durumun temel sebepleri, uygulama öğretmenlerinin meslek bilgisi ve alan bilgisi konusunda zaten kendilerinin eksiklik yaşıyor olması, bu durumda öncelikle uygulama öğretmenlerinin kendilerinin rehberliğe ihtiyaç duymaları şeklinde özetlenebilir. Uygulama öğretmenlerinin çağdaş eğitim yaklaşımlarını bilme ve kullanma düzeylerinin, kendilerini alanlarında güncel bilgilerle donanımlı hale getirip getirmemelerinin, alan bilgisi ve meslek bilgisi konusundaki yeterli birikimde olup olmadıklarının öğretmen adaylarına yaptıkları rehberliğin ve uygulama öğretim elemanlarıyla iletişimin kalitesini belirlediği söylenebilir.

4. Uygulama öğretim elemanlarının görüşlerine dayanarak, uygulama okullarındaki uygulama öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamındaki faaliyetleri tam olarak plânlı bir şekilde ele alıp yürütmedikleri de bu çalışmanın sonuçları arasındadır.

5. Öğretmen adaylarının uygulamalara ne kadar hazırlıklı geldiklerinin, uygulamalar konusunda ne kadar hassas davrandıklarının, uygulamalar sözü konusu olduğunda ne kadar özen gösterdiklerinin de uygulama öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin tutumlarına göre değiştiği bu çalışmanın sonuçları arasındadır. Buna göre uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri uygulamalar konusunda ne kadar hassas ve plânlı

davranırsa, öğretmen adaylarının o derece uygulamalara aktif bir şekilde hazırlıklı ve plânlı bir şekilde katıldıkları söylenebilir.

6. Araştırma sonucunda, uygulama öğretmenlerinin tamamının uygulama öğretmenliğinden memnun oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun da öğretmen adaylarının gelişimlerine olumlu yönde katkı yapabileceği söylenebilir.

7. Uygulama öğretmenlerinin görüşleri, fakülte koordinatörlüğünün Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerini gereği gibi plânlayıp organize ettiği yönündedir. Fakat uygulama öğretim elemanları ise fakülte koordinatörlüğünün bu görevi tam olarak yerine getiremediği ve aksaklıkların ortaya çıktığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu konuda öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin farklı düşündükleri sonucu da, araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu farklılığın temel nedeni, fakültedeki uygulama öğretim elemanlarının, Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerinin plânlanıp organize edilmesine daha akademik ve sistemli yaklaşımları sebebiyle beklentilerinin daha yüksek olması şeklinde özetlenebilir.

8. Uygulama öğretmenlerinin görüşlerine göre, fakültedeki uygulama öğretim elemanları Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerini gereği gibi plânlayıp düzenlemektedirler.

Uygulama öğretim elemanlarının Öğretmenlik Uygulaması faaliyetlerini plânlı bir şekilde yürütüp yürütmedikleri konusunda, uygulama öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının görüşleri arasında farklılık olduğu sonucuna da araştırma aracılığıyla ulaşılmıştır.

9. Uygulama yapmak için uygulama okullarına giden öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinin ve sınıfın üzerinde olumlu bir etki oluşturduğu ortaya çıkmıştır.

10. Araştırmada, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarının uygulamalara gereken özeni göstererek hazırlıklı bir şekilde geldiklerini düşündükleri ortaya çıkmıştır. Fakat araştırmada elde edilen bir başka bulgu da uygulama öğretim elemanlarına göre, uygulama öğretmenleri uygulamalar konusunda ne kadar hassas davranırsa, öğretmen adaylarının da o ölçüde aynı özeni gösterdiği ve hazırlıklı bir şekilde uygulamalara katıldığıdır.

Bu iki görüş birleştirildiği zaman, uygulama öğretmenlerinin öz eleştiri yapmadıkları ve öğretmen adaylarına gerekli rehberliği yapma konusunda da yetersiz kaldıkları düşünülürse, öğretmen adaylarının uygulamalar konusundaki titizlik, hazırlık ve plânlılıklarının uygulama öğretmenlerinin tutumlarına göre değiştiği söylenebilir.

ÖNERİLER

1. Öğretmenlik Uygulaması faaliyetleri, fakülte koordinatörlüğünce daha ciddi bir şekilde ele alınmalı ve daha plânlı bir şekilde organize edilmelidir. Bunun için gerekirse fakültede sadece “uygulama koordinatörlüğü” işleriyle ilgilenen bir birim oluşturulmalı; bu birimin ve fakülte koordinatörünün, çalışmalarının karşılığı olarak maddi getiri elde etmesi

sağlanmalıdır. Bu şekilde koordinatörlük görevinin daha başarılı şekilde yapılacağı söylenebilir.

2. Uygulama öğretmenlerinin seçiminde daha titiz davranılmalı, alanında tecrübe sahibi ve başarılı öğretmenler uygulama öğretmeni olarak seçilmelidir. Bunun yanında uygulama öğretmenleri seçilirken daha önceki dönemlerde uygulama öğretmenliği yapmış ve bu görevinde başarı göstermiş öğretmenlere öncelik verilmelidir. Seçilen uygulama öğretmenlerine, öğretmen adaylarına yapacakları rehberlikle ilgili seminerler verilmelidir.

3. Uygulama gruplarındaki öğretmen adaylarının sayıları düşürülmeli, her grup en fazla 4 kişiden meydana gelecek şekilde oluşturulmalıdır. Bu şekilde hem öğretmen adayları daha fazla uygulama yapma şansını yakalayacak hem de öğretmen adaylarından oluşan kalabalık grubun sınıfta olmasının olumsuz etkileri giderilmiş olacaktır.

4. Her uygulama öğretim elemanında en fazla bir uygulama grubu verilmelidir. Bu şekilde uygulama öğretim elemanlarının uygulama gruplarıyla daha fazla iletişim halinde olması sağlanabilir.

KAYNAKLAR

AKYÜZ, Y. (1989). *Türk Eğitim Tarihi*, Ankara Ün. Eğit. Bil. Fak. Yay. No: 160, Ankara

AKYÜZ, Y. (2001). *Başlangıçtan 2001'e Türk Eğitim Tarihi*, Alfa Yayıncılık, İstanbul

AYDIN, R.& ŞAHİN, H.& TOPAL, T. *Türkiye'de İlköğretime Öğretmen Yetiştirmede Nitelik Arayışları*, TSA / Yıl: 12, S: 2, Ağustos 2008

AYTAÇ, A. (2010). *Öğretmenlik Uygulaması Dersi Kapsamında Uygulama Öğretim Elemanlığının Değerlendirilmesi*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Burdur

CELEP, C. (2000). *Eğitimde Örgütsel Adanma ve Öğretmenler*, Anı Yayıncılık, Ankara

ÇELİKTEN, M., SANAL, M. & YENİ, Y. (2005). *Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(19), 207-237.

DAVRAN, E. (2006). *İlköğretim Kurumlarındaki Öğretmenlik Uygulamasının Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Yeterliliklerini Kazanmaları Üzerindeki Etkisi*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Van

DEMİREL, Ö., KAYA, Z. (2002). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Pegem A Yayınları, Ankara

DOĞAN, M. (1999), "Öğretmen Yetiştirme Politikası", Cumhuriyet Bilim Teknik Dergisi 22 Mayıs 1999 S.635, İstanbul, 1999, ss. 15-16.

ERİŞEN, Y. (2001). *Öğretmen Yetiştirme Programlarına İlişkin Kalite Standartlarının Belirlenmesi ve Fakültelerin Standartlara Uygunluğunun Belirlenmesi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara

- FİDAN, N. ve ERDEN, M. (1998). *Eğitime Giriş*, Alkım Yayınevi, Ankara
- GÜL AVŞAR, N. (2007). *Türk Milli Eğitim Sisteminde 1963-1980 ile 1980-2006 Yılları Arasında Öğretmen Yetiştirme ve Atama Politikalarının Değerlendirilmesi*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya
- HEDGES, E.L. & VALİJA, M.A. (1995). *Assessing Learning, Vocatioanal Instructional Materials Laboratory*, The Ohio State University
- KOÇER, H. Ali (1983). *"İlkokul Öğretmeninin Yetiştirilmesi 1923-1980" Cumhuriyet Döneminde Eğitim*, MEB Yayını, No: 91, İstanbul
- KÜLAHÇI, Ş. & KAZU, H.S. (1997). *Öğretmen Yetiştirmede Kalitenin Arttırılması Açısından Mikro Öğretim Uygulaması*, Haberal Eğitim Vakfı, Ankara.
- MEB (2008). *Öğretmen Yeterlikleri*, Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara
- MEB, (2010). *Okul Yöneticileri ve Öğretmenler İçin Mesleki Gelişim Kılavuzu*, Ankara
- ÖZDEN, Y. (1999). *Eğitimde Dönüşüm Eğitimde Yeni Değerler*, Pegem A Yayınları, s.9., Ankara
- ÖZYURT, S. (2000). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Değişim Yayınları, Adapazarı
- SARATLI, E. (2007). *Okul Deneyimi-1 Dersi Uygulamasında İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarına Sunulan Danışmanlık (Mentoring) Hizmetlerinin Yeterliliği*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- SÖNMEZ, V. ve Diğerleri (2003). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Anı Yayıncılık, Ankara
- TEKİŞİK, H.H., "Öğretmen Okulunun Açılışının 146. Yılında: Türk Eğitim Sisteminde Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları", Yeni Türkiye Dergisi, "Eğitim" Özel Sayısı 2 no. 7, Ankara, 1996, s.392.
- VARIŞ, F. (1973). *Öğretmen Yetiştirme Üzerine*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 50. Yıla Armağan, no: 36, Ankara
- YILDIZ, H. (2006). *YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Kapsamında Yer Alan Okul Deneyimi II Etkinliklerinin Değerlendirilmesi*. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas
- YILMAN, Y. (1987). *Türkiye'de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirmenin Pedagojik Temelleri*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir
- YÖK. (1998). *Fakülte-Okul İşbirliği*. YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara